

STRÖMSTAD AKADEMI

Nordiskt institut för avancerade studier

NYHETSREVIJER DEC 2019

Innehållsförteckning

Anders Gustavsson: Redaktörens ruta Editor's corner (Eng.)	1
Rektors rapport	3
Peter Fritzell's rapport	3
Rapport från arbetsutskottet	4
Skriftserier och antologier	8
Vetenskapskrönikor i Strömstads tidning	8
Upprop	9
Reportage	10
Debattinlägg i massmedia	14

Anders Gustavsson: Redaktörens ruta

Rektor och fysiker Lars Broman rapporterar om aktuella nyheter inom Strömstad akademi.

Ryggkirurg och styrelseordförande Peter Fritzell rapporterar om aktuella nyheter inom Strömstad akademi.

December månads krönika i Strömstads Tidning den 21 december skrevs av **didaktiker Åsa Morberg**. Hon vill ge råd om hur man kan uppnå en stressfri jul.

Förslag till nya krönikor i Strömstads Tidning skickas till **Mariana Back** med adress: mariana.back@tekniskamuseet.se .

Fysiker Angelika Basch rapporterar från det trettonde International Symposium on Renewable Energy Education som var en del av the Solar World Congress i Chile. Heder professor Lawrence L. Kazmerski fick motta ISES Farrington Daniels Award för 2019.

Redaktör: Anders Gustavsson
Layout: Per Flensburg

Didaktiker Åsa Morberg presenterar planer på ett nytt behörighetsprov för antagning till högre utbildning.

Forskare i företagsekonomi Rune Wigblad är en livlig samhällsdebattör i svenska media. I ETC den 27 december argumenterar han för att det finns ekonomiskt utrymme för statlig upplåning med tanke på investeringar inför framtiden.

Ekonom John Fletcher gör ett upprop gällande framtidsfrågor om välfärd och demokrati.

Farmakolog och sekreterare Maylou Wadenberg rapporterar om arbetet inom arbetsutskottet AU under det fjärde kvartalet 2019.

Barnläkare Gudmund Bergqvist samordnar arbetet inom akademiens fem lokalavdelningar i Falun, Göteborg, Lund-Malmö, Stockholm-Uppsala och Strömstad. Han är också ansvarig för akademiens nya videoserie.

Arbetet med den nya hemsidan fortsätter i samarbete mellan **Mariana Back, webbredaktör Jan Ternhag, teknolog Johan Vestlund** och **informatikforskare Per Flensburg**.

Försök värva nya medlemmar till akademien, inte minst yngre forskare. Skicka förslag till rektor Lars Broman: lars.broman@stromstadakademi.se

Jag önskar nya bidrag till januarinumret av Nyhetsbrevet med deadline den 26 januari 2020 till anders.gustavsson@ikos.uio.no. Sänd kortare artiklar, debattinlägg och/eller recensioner av ny vetenskaplig litteratur. Svenska bidrag skall ha en engelsk översättning.

Sänd också bidrag till akademins skriftserie Acta Academiae Stromstadiensis, AAS, och akademins nya virtuella serie under adressen: gudmund.bergqvist@hotmail.com.

English

Rector and physicist Lars Broman reports on current news at Strömstad Academy.

Surgeon and Chairman of the Board Peter Fritzell reports on current news from Strömstad Academy.

December's cronicle in Strömstads Tidning on 21 December was written by **didactics Åsa Morberg**. She wants to give advice on how to achieve a stress-free Christmas.

Proposals for new chronicles in Strömstads Tidning should be sent to **Mariana Back** with address: mariana.back@tekniskamuseet.se.

Physicist Angelika Basch reports from the 13th International Symposium on Renewable Energy Education which was part of the Solar World Congress in Chile. **Honorary professor Lawrence L. Kazmerski** received ISES Farrington Daniels Award.

Didactics Åsa Morberg presents plans for a new eligibility test for admission to higher education.

Researcher in business economics Rune Wigblad is an active social debater. In ETC on 27 december, he argues that there is financial room for government borrowing in view of investments for the future

Economist John Fletcher calls for future issues on welfare and democracy.

Pharmacologist and secretary Marylou Wadenberg reports on the work of the executive committee (AU) of the Academy during the fourth quarter of 2019.

Pediatrician Gudmund Bergqvist coordinates work within the Academy's five local chapters in Falun, Gothenburg, Lund-Malmö, Stockholm-Uppsala and Strömstad. He is also responsible for the Academy's new video series.

The work on the new website continues in collaboration with **Mariana Back**, **webmaster Jan Ternhag**, **Technologist Johan Vestlund** and **Information System Scientist Per Flensburg**.

I want to urge a previous call for all members to verify and complete their personal information on the Academy website. Also try to recruit new members to the Academy, not least young scholars. Please, send suggestions to:

lars.broman@stromstadakademi.se

I wish new contributions to the January issue of the Newsletter sent to my address with deadline on 26 January 2020:

anders.gustavsson@ikos.uio.no

Send short articles, opinion articles and/or reviews of new scientific literature. Swedish contributions should have an English translation.

Please, also send contributions to the Academy's publication series Acta Academiae Stromstadiensis AAS, and the new virtual series to the address:

gudmundbergqvist@hotmail.com

Rektors rapport

Lars Broman: Från er rektor From your Vice Chancellor

Deseased Fellow

Our Fellow Enar Hansson passed away 5 October. He was one of our Fellows who lived in Strömstad. Enar became 75 years.

Important Meeting in Strömstad City Hall

Per Flensburg and I met Strömstad Municipality's Director Mats Brocker and Chair of Strömstad City Board (Mayor) Kent Hansson on Monday, 2 December. Then a renewal of the agreement between the Academy and the Municipality was discussed. Due to mold attack in the bottom floor, the City Hall has temporarily lost 7 office places, so for some time Strömstad Academy will be without an office of our own. During this time we have a work place in a large office.

Fellows' Lunch in Strömstad

On 2 December four Fellows and one guest met for lunch at Restaurant Park in Strömstad. We discussed a possible seminar for the coming Science Festival. We suggest a seminar on authors from Bohuslän and to invite Bo G Jansson, Anders Gustavsson and possibly someone more to participate.

Strömstad Academy Elected Officers for 2020

Lars Broman Vice Chancellor 2020, Anders Gustavsson Prorector 2020-2021.

Board: Peter Fritzell Chair, Mariana Back Deputy Chair, Marie-Louise Wadenberg Secretary, Bo G Jansson Treasurer. Jens Allwood, Gudmund Bergqvist, Per Flensburg, Åsa Morberg, Carl Olivestam, Rune Wigblad members. Angelika Basch, Ulf Eriksson, Bodil Frisdal, Karl-Gunnar Hammarlund, Christina Hultman, Ari Lampinen, Urban Waldenström Deputies.

Auditors: Maria Björkroth. Göran Bryntse deputy.

Nominating Committee: Ulf Berg Convenor, Bodil Samuelsson, Gunnar Windahl.

Elected by Strömstad City Board: Helena l'Estrade Board member and Ingemar Edvardsson Auditor.

Our Board Members since 2008 Aadu Ott and Sven Moosberg have declined re-election for 2020. Many thanks to both of you for serving Strömstad Academy well for so many years since the start of the Academy!

Peter Fritzells rapport

191228/PF till Nyhetsbrevet December 2019

Så är det då dags att summera 2019. Detta blir en kort hälsning, och en uppmaning inför det nya decenniet.

Jag vill börja med att tacka alla engagerade ledamöter för deras hängivna arbete i olika arbetsgrupper, och hänvisar till tidigare nyhetsbrev för en fullständig överblick. Mycket spännande och konstruktivt har hänt under året.

Strömstad akademi står 2020 inför intressanta utmaningar med fokus på struktur och funktionalitet, där Framtidsgruppen varit mycket aktiv med förslag. Lokalgrupperna träffas regelbundet och genomför möten på respektive orter. De andra arbetsgrupperna jobbar på i samma anda.

Vi kommer under året som kommer också att arbeta med att finna intressanta samarbetspartners både nationellt och internationellt, och inte minst att få till en egen ekonomi. Vetenskapsdagarna i Strömstad i juni är i stort sett färdigplanerade genom ett som vanligt förtjänstfullt arbete av rektor och prorektor.

Nu önskar jag er alla en trevlig Nyårshelg och så kavlar vi upp ärmarna inför det nya året!

Allt gott, Peter

English

It's time to sum up 2019. This will be a brief greeting, and a call for the new decade.

I would like to begin by thanking all committed members for their dedicated work in various working groups and refer to the previous Newsletters for a complete overview. Very exciting and constructive things happened during the past year.

In 2020, Strömstad Academy faces interesting challenges with focus on structure and functionality, where the Future Group has been very active with proposals. The local groups meet regularly and conduct meetings at their respective regions. The other working groups are working in the same spirit.

During the year we will also be engaged in finding interested partners both nationally and internationally, and not least to get our own finances. The Science Days in Strömstad in June are largely completed through the usual meritorious work of our Chancellor and Vice-Chancellor.

Now I wish you all a nice New Year's Eve and a Happy New Year!

All the best, Peter

Rapport från arbetsutskottet

Sammanfattning av arbetet i arbetsutskottet/AU Strömstad akademi fjärde kvartalet (Q4), oktober-december 2019.

Arbetsutskottet (AU) består av

- Lasse Broman - rektor,
- Peter Fritzell - styrelseordförande,
- Anders Gustavsson - pro-rektor,
- Mariana Back - vice styrelseordförande,

Marie-Louise/Marylou Wadenberg, styrelsens och AUs sekreterare.

AU har telefonmöte som regel 1 ggr/månad.

Dagordningen för mötena har under kvartalet bl a haft följande punkter/rubriker:

- Minnesanteckningar från föregående möte
- Hemsidan
- Framtidsgruppen
- Lokalavdelningarna
- Skriftserier/antologier; Nyhetsbrevet
- Krönikor i Strömstads tidning
- Ekonomi, möjlighet att använda swish & Payson på hemsidan; workshop med Anki Hellberg/söka ekonomiskt stöd
- Planering av Vetenskapshögstiden/festivalen i Strömstad juni 2020
- Ledamotsförteckning och tillgänglighet - GDPR
- Övriga frågor

Övergripande information;

Möten startar med en kort genomgång av föregående mötes minnesanteckningar. Därefter går man igenom de olika punkterna på dagordningen och diskuterar hur ärenden har avancerat sen förra mötet/lägesbedömning. Baserat på detta tar man sen beslut om hur man bör gå vidare i de olika frågorna. Vissa beslut kan bara tas vid styrelsemöten. I såna fall bereder AU dessa frågor inför närmast uppkommande styrelsemöte.

Ansvar för de olika huvudpunkterna har fördelats mellan de personer som ingår i AU.

- Lars Broman har övergripande ansvar för: planering av Akademiska Högtiden och Vetenskapsfestivalen i Strömstad (juni 2020 nästa gång), ekonomiska frågor, kontakten med Strömstad kommun, samt med Strömstads gymnasium.

- Anders Gustavsson har övergripande ansvar för: föreläsningar, skriftserier/antologier, samt Nyhetsbrevet.

- Mariana Back har övergripande ansvar för: arbetet med Hemsidan och lagringen av Akademiens dokument på Google Drive, uppdateringar och rutiner kring ledamotsförteckningen (tillsammans med Lasse), rekrytering av ledamöter för bidrag med krönikor i Strömstads tidning, samt kontakten med Anki Hellberg som konsult för projektformulering till en anslagsansökan.

- Peter Fritzell har under denna period framför allt haft ett samlat grepp kring de stående punkterna på dagordningen (se ovan).

Arbetsgrupper, granskning av engelska texter (Peter/Marylou, samt John Fletcher som har tillkommit i augusti), lokalavdelningar (Gudmund Bergqvist), kurser (Åsa Morberg, Carl Olivestam), och Koster (Gudmund Bergqvist), har i vissa fall huvudansvariga (angivna inom parentes) utanför AU som då rapporterar främst till Peter Fritzell och Anders Gustavsson.

Viktiga arbetsresultat under detta kvartal – Q4:

- **Hemsidan:** stort fokus har under Q4 varit på arbetet med att i grunden rekonstruera hemsidans upplägg och utseende. Man har i detta syfte förstärkt gruppen som arbetar med detta. Förutom Mariana Back och Jan Ternhag, ingår nu även ledamöterna Per Flensburg och Johan Vestlund i denna grupp. Mariana, Jan Ternhag och Johan Vestlund hade, tillsammans med Peter, ett arbetsmöte på Tekniska Museet i Stockholm under hösten för att diskutera förnyelse och funktionalitet. Arbetet avancerar men är ännu inte helt klart. Man behöver även ha tydliga strukturer kring vem som gör vad och när.
 - **Viktiga funktioner** för bl a hemsidan är: att från hemsidan möjliggöra enkel betalning (av t ex medlemsavgifter mm) via swish, payson eller liknande; att ledamöters CV är uppdaterade; att hemsidan är attraktiv, intressant och med smidiga sökfunktioner.
 - **Registerhållning** (av ledamöter), uppdateras kontinuerligt av Lasse Broman som 1 ggn/månad delar uppdaterat dokument med Mariana Back och Marylou Wadenberg (som säkerhet); viktigt att info i detta dokument följer gällande/på hemsidan redovisade GDPR-regler/policy.
 - **Lokalavdelningarna**, sammankallande för samtliga lokalavdelningar, Gudmund Bergqvist, har fått i uppgift att be de separata lokalavdelnings-ansvariga att prata med
- alla sina medlemmar om att man ska uppdatera sina CV-uppgifter som finns på hemsidan. Gudmund Bergqvist redovisar även en separat sammanfattning av aktiviteter i dessa avdelningar för detta fjärde kvartal.
 - **Framtidsgruppen**, bestående av John Fletcher, Johan Vestlund och Åsa Morberg, arbetar för närvarande bl a med affärsplan, ekonomiska frågor, Akademin status (ideell förening, stiftelse eller annat?), ny folder etc – den uppdateras via Peter. Ett förslag till affärsplan föreligger. Det är önskvärt att **Hemsidesgruppen** och **Framtidsgruppen** samverkar och rapporterar tillbaka till AU (som i sin tur rapporterar till styrelsen), samt definierar sina respektive uppgifter i arbetsprocessen. Ett första, tentativt 'processbeskrivnings'-dokument (struktur för arbetsprocesser och ansvariga) från Framtidsgruppen föreligger sedan flera månader, och nu också från Per Flensburg (Hemsidesgruppen) som inkommit med förslag.
 - **Ekonomi:** en workshop med Anki Hellberg den 11 oktober på Tekniska Museet fick ställas in p g a sjukdom. Nu planeras denna workshop till mars 2020 i samband med styrelsemötet. Det som ska diskuteras då är var och hur vi kan ansöka om anslag. Mariana B håller kontakt med Anki H gällande förberedelser inför workshopen.
 - **Swish-funktionen** är nu klar, liksom sedan någon vecka att det går att betala via Payson, se sidan 4 för mer information;
 - **Planering för nästa års Akademiska Högtid/Vetenskapsfestival i Strömstad** den 15-18 juni 2020 pågår för fullt (bl a Lasse B, Gudmund B, Gunnar Kullenberg och Ulf Berg ansvariga).
 - **Nyhetsbrevet:** Per Flensburg tog i oktober över ansvaret för Nyhetsbrevets layout. Han har ändrat nyhetsbrevets utseende på ett förtjänstfullt sätt och gör ett utmärkt arbete.

- **Antologier:** De flesta bidragen till uppkommande antologin, om hur man lyckas som forskare, har kommit in och är nu i granskningsprocess. Anders Gustavsson, Åsa Morberg och Carl Olivestam är redaktörer.

Övriga frågor

- Ledamöter är aktiva med bidrag/krönikor till Strömstads Tidning.
- Höstens styrelsemöte ägde rum den 12 oktober; protokoll (sve/eng) finns publicerat i Nyhetsbrevet för oktober månad (samt ligger på Google Drive för ledamöter).
- AU har under Q4 haft telemöten den 1 oktober och den 4 och 19 november. Anders Gustavsson fungerade som sekreterare vid mötet den 4 november. Första telemötet för 2020 är planerat till den 9 januari.

Marylou har fört minnesanteckningar under AU:s möten (und. 4 november). Dessa har granskats/reviderats av Peter Fritzell och därefter mailats till AU:s 4 medlemmar.

- Swish Strömstad akademi; 123-6889000
- Payson; Betala med VISA eller Mastercard genom att trycka på den här länken;

<https://account.payson.se/pay?De=membership&Se=lars.broman%40stromstadakademi.se&Cost=600%2c00&Currency=SEK&Sp=1&Lang=EN>

Summary of activities in the Strömstad Academy Executive Committee/AU during fourth quarter (Q4) October – December of 2019.

The Executive Committee/AU consists of Lasse Broman – Vice-Chancellor, Peter Fritzell - Chairman of the Board, Anders Gustavsson – Pro-Vice-Chancellor, and Mariana Back – Deputy Chair, and Marie-Louise/Marylou Wadenberg Secretary of the Board and of AU. AU runs phone meetings generally once a month.

The agenda for these fourth quarter meetings has, among others, focused on the following items:

- *Review of written Memo from previous meeting*
- *The website/home page*
- *The Future Group*
- *Local Chapters*
- *Writing series/anthologies; Newsletter*
- *Chronicles for 'Strömstads Tidning'*
- *Economy, arrangement to enable use of swish & Payson via the Academy website; workshop with Anki Hellberg/filing application for funding*
- *Planning for The Science Festival in Strömstad in June 2020.*
- *List of members/contact info – availability; GDPR*
- *Additional issues*

Meetings start with a brief review of previous written memo items. Then items on the agenda are reviewed and discussed concerning what has happened since last meeting and how to proceed. Some decisions can only be made at a Board meeting. In those cases AU works on/prepares these issues for the next upcoming Board meeting.

Responsibility for and being in charge of the different main items on the agenda is distributed between the individuals being part of AU.

Lars Broman holds the overall responsibility for: planning of the Academic Ceremony and the Science Festival in Strömstad (June 2020 next time), economic issues, and keeping in touch with the Strömstad Municipality and the Strömstad Highschool.

Anders Gustavsson holds the overall responsibility for: lectures, writing series/anthologies and the Newsletter.

Mariana Back holds the overall responsibility for: keeping the website/home page updated, running the Google Drive place with the Academy's documents, taking care of updates and handling of the list of members/contact info, recruitment of

members for chronicle writing in 'Strömstads Tidning', and keeping in touch with Anki Hellberg as a consultant on how to write professional project proposals aimed at an application for funding.

Peter Fritzell has been keeping a close oversight over the regular agenda items at AU meetings (please see above).

Working Groups, review of texts written in English (Peter/ Marylou, also John Fletcher just recently in August joined the reviewer group of English texts), Local Chapters (Gudmund Bergqvist), courses (Åsa Morberg, Carl Olivestam), and Koster (Gudmund Bergqvist), in some cases have someone in charge (in parentheses) that is not part of AU. These individuals then most often report to Peter Fritzell and Anders Gustavsson.

Important results during this fourth quarter (Q4):

- **The Academy website/home page:** much focus during Q4 has been on the reconstruction of the Academy website – set-up and appearance. The Academy members Per Flensburg and Johan Vestlund have joined the initial group responsible for the website (Mariana Back and Jan Ternhag) to speed up the process. Mariana Back, Jan Ternhag and Johan Vestlund met at the Museum of Technology in Stockholm earlier this fall with Peter Fritzell to discuss the task at hand. The work is now moving along but not yet finished. There is a need for clear standard operating procedures regarding distribution of work keeping the website updated - who is responsible for what and when etc.
- **Important functions** regarding, among others the website, are: to enable payments (for example membership fee) using swish, Payson or similar services; make sure member CV:s are updated; that the website is attractive, interesting and user friendly. For updated info on payment possibilities, please see page 4.
- **Keeping a directory of Academy members:** the directory is currently updated by Lasse Broman who also shares this document with Mariana Back (responsible for website) and Marylou Wadenberg (secretary) on a monthly basis; it is important that info is kept according to current/on the website stated GDPR-rules/policy.
- **Local chapters:** Gudmund Bergqvist (convenor of the local chapters) will ask those heading the local chapters to inform their members about updating their CV:s for the website. Gudmund Bergqvist will also write a separate summary of the Q4 activities in the local chapters.
- **The Future Group** (John Fletcher, Åsa Morberg and Johan Vestlund) currently works on a business plan, financial issues, the status of the Academy (non-profit organization, trust or other?); will also work on a new layout for the Academy folder – assisted by Peter F. A preliminary draft for a business plan is currently in place. The Website Group and the Future Group should desirably collaborate, report back to the AU (that will in turn report to the Board), and define their respective tasks in the work process. A document, put together by the Future Group, to this end is tentatively in place and a similar complementary document has been filed by Per Flensburg from the Website Group.
- **Economy:** a workshop with Anki Hellberg planned for October 11th at the Museum of Technology, Stockholm was cancelled due to illness. This workshop is now expected to take place in March 2020 in conjunction with the Board meeting. The workshop will be about how and where we can apply for money. Mariana B keeps in touch with Anki H for preparations of the workshop.
- **It is now possible to use swish and Payson** – please see info below (p.4).
- **Planning of the Academic Ceremony/ Science Festival** 15-18 of June, 2020 is in

full swing (Lasse B, Gudmund B, Gunnar Kullenberg and Ulf Berg are in charge).

- **The Newsletter:** *Starting in October, Per Flensburg is in charge of the lay-out of the Newsletter. He has arranged for a new appearance of the Newsletter and does a great job.*
- **Anthologies:** *Most contributions to the upcoming anthology, dealing with advice on how to be successful as a scientist, are being filed at a rapid pace and are now sent out for review. Anders Gustavsson, Åsa Morberg and Carl Olivestam serve as Editors.*

Additional issues

- *Members are active providing contributions/chronicles for 'Strömstads Tidning'.*
- *The fall Board meeting took place on October 12; records (Swe/Eng) from the meeting were published in the October Newsletter (and are also posted on Google Drive – members only).*

AU has in Q4 had phone meetings on October 1 and November 4 and 19.

Anders Gustavsson was secretary at the November 4 meeting. First 2020 phone meeting is set for January 9.

Marylou has been keeping written memos during the AU meetings (except for the one on November 4). These have been revised by Peter Fritzell and then e-mailed out to the 4 representatives of the AU.

- **Swish Strömstad Academy;** 123-6889000
- **Payson;** Pay by VISA or Mastercard by clicking on the link below:

<https://account.payson.se/pay?De=membership&Se=lars.broman%40stromstadakademi.se&Cost=600%2c00&Currency=SEK&Sp=1&Lang=EN>

Skriftserier och antologier

GOTT NYTT ÅR

önskas alla våra medlemmar av redaktionskommittén.

För att öka spridning och försäljning av våra antologier uppmanas alla att på sitt hembibliotek försöka låna den. Om de ej har den antologin uppmana biblioteket att köpa den!

Vetenskapskrönika i Strömstads tidning

Sju steg till en stressfri jul

Fyra dagar kvar...vi ser nog alla fram emot julfirandet med glädje och förväntan. Vi drömmer om ledighet, glatt och trevligt umgänge och god mat med goda drycker. Men bilden vi skapar stämmer dåligt överens med hur livet levs idag.

Förr i tiden fanns det duktiga hemmafruar som skötte om allt och alla. Idag är det heltidsarbete som gäller. Utöver mat är det städning, julpynt, glöggjudningar, julklappsinköp, och maträtter som tar flera dygn att tillreda.

Varje svensk köper julklappar för hela 3108 kr i genomsnitt. Ligger man redan efter med räkningar kan det kännas svårt att inte kunna ge sina barn samma jul som grannarnas barn får. Och samtidigt som julen ska förberedas är det högtryck på jobbet, och förkylningssäsong för barnen.

För den som har svårt att säga nej och lägger stor vikt vid att leva upp till andras förväntningar är gränsen mellan att orka och inte orka hårfin. Den glada ivern glider lätt över i plågsam stress.

Stress är egentligen en naturlig kroppsreaktion mot verkliga, eller skapade omständig-

heter, som kroppen uppfattar som ett hot. Samtidigt är stress ett nödvändigt medel för att förverkliga, det man vill nå. Stressignaler (stressorer) kan komma från yttre omständigheter, den egna kroppen eller från de egna tankarna i hjärnan och känslorna i magen.

Stressen har blivit värre de senaste decennierna, menar Töres Theorell, professor emeritus vid Stressforskningsinstitutet. Det handlar både om intensitetsnivån – "hur mycket man har att göra per tidsenhet – och om "ens upplevda möjligheter att påverka det man gör". "En anhopning av uppgifter som man upplever som onödiga utgör det största problemet i dag och det ger upphov till psykisk ohälsa", hävdar Töres Theorell.

Men det finns saker som går att göra för att minska stressen. Studera gärna hur andra gör som inte är stressade, ta efter deras beteendemönster!

- Skaffa nätverk, människor du kan prata med, så att du inte är ensam om något händer dig. Att dela erfarenheter är bra.
- Sov ordentligt. Tumma inte på sömnen genom att exempelvis arbeta långt in på nätterna. Man bör också undvika s.k. konstgjorda kickar. Cigaretter, alkohol och andra droger ger tillfällig energi och/eller avslappning, men är förstås farliga att nyttja på sikt.
- Ta inte på dig för mycket. Aldrig mer än du kan kontrollera. Man kanske tycker att alla projekt löper som de ska, men man behöver alltid ha marginaler. Begränsa arbetstiden också. Det är inte farligt att arbeta hårt under korta perioder, men både själen och kroppen tar stryk om man gör det jämt och ständigt.
- Begränsa buller. Störande ljud försämrar kommunikationen med andra och har en stressande effekt.
- Tänk på din andning. Korta, snabba andetag högt uppe i bröstkorgen tyder på stress. Försök att ta djupare andetag, ända från magen. Andas in genom näsan och ut genom munnen. Det lugnar.

- Ta hjälp av din närmiljö. Se på himlens färg, hur träd, buskar, blommor eller annat du går förbi ser ut. Känn hur vinden och luften mot din kind känns.

- Till sist, ta lika mycket hänsyn till dig själv som du gör till din familj, Din släkt och dina vänner! Vilka råd skulle du ge en nära vän som behöver slappna av och stressa mindre av? Ge de råden till dig själv!

Omsatt till julfirandet - hur skapar vi största möjliga harmoni? Det inte är så farligt att dela upp sig just på julafton, lilljul kan man fira många gånger om. Kalle Anka kan man spela in och köra flera gånger om, om det är ett måste för julkänslan. Julklappar kan man ta vid andra tillfällen än efter middagen på julafton.

Med önskan om en god, och stressfri jul!

Åsa Morberg

Docent i didaktik och biträdande professor i Strömstad Akademi.

Upprop

John Fletcher

Vår välfärd och vår demokrati "finns" inte. De återskapas dag för dag genom de beslut var och en av oss fattar, dag för dag. Den här sanningen är extra viktigt i dag, eftersom välfärden står under ett starkt tryck, ekonomiskt och politiskt. I förlängningen hotas vår demokrati om vi medborgare accepterar att vara åskådare i den nödvändiga förändringsprocessen.

Jag har arbetat med de här frågorna under de senaste 15 åren, men är fortfarande mycket medveten om behovet av mer kunskap, mer insikt – och, inte minst, mer handling. Här har akademien en bred kunskap – och kraft att påverka.

Min ambition är att påverka er läsare och människor i allmänhet till att ställa följande frågor till sig själva:

1. Hur kan min framtida välfärd komma att påverkas av dagens trender?
2. Hur vill jag att Sverige ska fungera?
3. Vad vill jag därför påverka/ändra?
4. Vad kan jag göra för att påverka andra?"

- och sedan agera.

Det här är ett gigantiskt projekt! Dina och alla andra ledamöters kunskap och erfarenheter behövs.

Hur skulle du till exempel vilja svara på de här frågorna?

- Är beskrivningen av vårt utgångsläge (välfärdens finansieringsbekymmer, vår förhärskande människosyn, våra politikerns beslutssituation, skälen till individernas otrygghet o s v) korrekt och balanserad?
- Vilka förändringsmotstånd måste man räkna med?
- Hur kan man stärka incitamenten för enskilda svenska att agera?
- Vad kan vi ledamöter göra för att påverka utvecklingen?

Du kan nå mig här:

john.f.fletcher@gmail.com .

Hej John!

Reportage

Centralisering av snabb-väg till högre utbildning – nytt behörighetsprov aviseras till 2025

Av Åsa Morberg, Strömstad Akademi, docent i didaktik och bitr. professor i didaktik

Ett nytt behörighetsprov aviseras nu till högre utbildning år 2025. Det blir en snabb-väg för exempelvis utbildade lärare. Detta behörighetsprov kan eventuellt börja tidigare än 2025, enligt Matilda Ernkrans, minister för högre utbildning, som säkerligen oroas över antagningen till lärarutbildningen. Att fylla platser på exempelvis lärarutbildning-

arna är angeläget och ett behörighetsprov förväntas nu underlätta rekryteringen till flera program, eftersom högskolornas möjlighet till validering inte gett önskat resultat. Det har endast handlat om några hundra studenter varje år som tagits in på reell kompetens.

Till många utbildningar har det varit fler sökande än platser. Då måste lärosätena göra ett urval och då ska det finnas "ett meritvärde" att konkurrera med. Även om man blir behörig till högskolestudier via reell kompetens får man inget "meritvärde". "Ett meritvärde" får man exempelvis först när man skriver högskoleprovet. "Meritvärdet" är helt enkelt summan av de poäng för de betyg man söker på. Det gör att validering av reell kompetens inte har något värde i en konkurrenssituation. Det ska det bli ändring på.

Regeringen ger 15 miljoner kronor till Universitets- och högskolerådet för att de ska utveckla ett nationellt behörighetsprov. Anledningen till detta är att Sverige behöver ta tillvara människors kompetens, så att flera hittar ingångar in till högre utbildning. Sedan länge har högskolor och universitet haft i uppdrag att locka fler studenter från studieovana hem. Trots det har studentgruppen från studieovana hem inte ökat de senaste tio åren. Nu är såväl politiker, som näringsliv och akademi helt överens om att ett nationellt behörighetsprov behövs för att rekrytera från studieovana hem. Det syns också vara nödvändigt med centrala åtgärder för att få detta att fungera. Lärosätena syns inte ha tagit valideringsmöjligheterna på allvar.

Matilda Ernkrans har inte sagt något om hur ett sådant behörighetsprov ska utformas, om det ska vara skriftligt eller muntligt, men det ska testa de grundläggande kunskaperna för att se om de är i nivå med kunskaperna hos den som gått klart gymnasiet. Det är säkerligen inte något lätt uppdrag till Universitets- och högskolerådet. En validering av praktiska erfarenheter behöver bygga på en kvalitativt god meritportfölj, dvs. en tydlig beskrivning av hur erfarenheterna erhållits. Det måste främst, enligt min uppfattning, handla

om att utröna om studenterna klarar av att gå en högre utbildning.

I Sverige hade vi tidigare den s.k. 25:4 regeln sedan högskolereformen år 1977. Flera tusen personer togs årligen in på den bestämmelsen. 25:4 regeln betydde mycket för att minska social snedrekrytering. Regeln innebar att man skulle ha fyllt 25 år, ha kunskaper i svenska motsvarande B, samt engelska motsvarande A och dessutom skulle man då ha fyra års dokumenterad arbetslivserfarenhet. Studenterna fick då s.k. grundläggande behörighet. Samtidigt infördes högskoleprovet som gav en extra möjlighet att uppnå högskolebehörighet. Regeringen Reinfeldt avskaffade 2008 dels möjligheten att tas in på 25:4 regeln, dels möjligheten att få extra tillägg till högskoleprovet för arbetslivserfarenhet samtidigt. Regeln 25:4 syftade till att minska den sociala snedrekryteringen, men det var inget som prioriterades av Regeringen Reinfeldt.

Det är en ren förlust för samhället att inte utbilda människor som missat att klara av sin gymnasieexamen, men som skaffat sig en gedigen erfarenhet och hög kompetens på annat sätt. Ett nytt behörighetsprov kan vara en möjlighet att åtgärda bristen på yrkeslärare och vårdpersonal. Fler studerande skulle då kunna söka direkt till högskolan, utan att gå år ut och år in på Komvux, till exempel. Många studenter får idag gå alltför länge på Komvux för att få behörighet till högre utbildning.

Problemet har varit att högskolorna inte tagit sig tid att testa personer i den utsträckning de faktiskt borde. Möjligheten för högskolor och universitet har funnits sedan länge, och det har varit upp till varje lärosäte att utveckla sina tester för att försöka bedöma s.k. reell kompetens. Ambitionerna var höga när möjligheten gavs, men det blev inte mycket av den möjligheten. Med reell kompetens menas den samlade kompetensen som studerande har skaffat dig både i och utanför det formella utbildningssystemet. Det kan till exempel, förutom formella betyg, vara kunskaper och erfarenheter som man har

fått från arbetsliv, kursverksamhet, föreningsliv, längre utlandsvistelse, annan utbildning osv. Möjligheten att ansöka om bedömning eller validering av reell kompetens har varit till för dem som helt eller delvis saknar formella meriter för att vara behörig till högskolan, men som har de kunskaper och erfarenheter som krävs för att klara utbildningen. Detta uppdrag som funnits sedan länge har inte prioriterats av landets lärosäten.

Det är märkligt att det har upplevts som svårt att klara av en validering av praktiska erfarenheter? Det kan givetvis också handla om att högskolorna inte prioriterat validering av praktiska erfarenheter. Det kommer ju studenter ändå till utbildningarna.

Regeringen försökte genom Universitets- och högskolerådet, stödja universitet och högskolor 2016-2018 med hela 30 miljoner per år för att utveckla antagningen av reell kompetens. Men satsningen på 90 miljoner kronor gjorde inte att antagningarna baserade på s.k. reell kompetens ökade. Man kan undra hur lärosätena använde dessa utvecklingsmedel. Vad blev resultatet av denna satsning egentligen? Vad sa Riksrevisionen i sina rapporter om detta?

Antagningen av dem med reell kompetens varierade, men det rörde sig tydligen enbart om bara några hundra personer. Någon samlad statistik finns inte hos vare sig UHR eller Universitetskanslersämbetet, UKÄ.

Nu ökar regeringen pressen på landets lärosäten, dels genom att kräva att UHR ser över antagningsprocesserna på högskolorna, men också genom att besluta om ett enhetligt nationellt prov för hela landet som alla lärosäten ska använda. Varför inte vara mera generös när det gäller antagning till högre utbildning? Systemet rensar ändå effektivt bort dem som inte klarar av högskolestudierna.

Centralization of highway to higher education - new competency test announced in 2025

By Åsa Morberg, Strömstad Academy, docent in didactics and ass. professor in didactics

A new qualification test is now announced for higher education in 2025. It will be a fast-track for, for example, uneducated teachers. This eligibility test could possibly begin earlier than 2025, according to Matilda Ernkrans, Minister of Higher Education, who is certainly worried about the admission to teacher education. Filling places in, for example, teacher training programs is urgent and an eligibility test is now expected to facilitate recruitment to several programs, as the universities' ability to validate has not produced the desired result. It has only been about a few hundred students each year who are admitted on the grounds of real skills.

For many programs, there have been more applicants than places. Then the higher education institutions must make a selection and then there must be "a value added" to compete with. Even if you become eligible for college studies through real competence, you do not get any "merit value". For example, you only get "a credit value" when you write the university exam. The "merit value" is simply the sum of the points for the grades you are applying for. This means that validation of real competence has no value in a competitive situation. That will change.

The government gives SEK 15 million to the University and Higher Education Council to develop a national eligibility test. The reason for this is that Sweden needs to utilize people's skills, so that more people find entrance to higher education. For a long time, colleges and universities have been tasked with attracting more students from unaccustomed homes (i.e. homes with no previous history of teachers in the family). Despite this, the student group from

unaccustomed homes has not increased in the last ten years. Now, both politicians, business and academia are in full agreement that a national eligibility test is needed to recruit from unaccustomed homes. Central measures also appear to be necessary to make this work. The universities do not appear to have taken the validation possibilities seriously.

Matilda Ernkrans has not said anything about how such an aptitude test should be designed, whether it should be in writing or orally, but it should test the basic knowledge to see if they are in line with the knowledge of the person who has completed high school. It is certainly not an easy task for the University and Higher Education Council. A validation of practical experience needs to be based on a qualitatively good credit portfolio, ie. a clear description of how the experience was obtained. In my opinion, it must primarily be about finding out if the students are able to assimilate a higher education.

In Sweden we previously had the so-called 25: 4 rule since the college reform in 1977. Several thousand individuals were included in that provision annually. The 25: 4 rule meant a lot to reduce social imbalance. The rule meant that one should have reached the age of 25, have knowledge of Swedish equivalent of B, and English equivalent of A, and in addition, one would then have four years of documented work experience. The students then got a so-called basic eligibility. At the same time, the college test was introduced, which provided an additional opportunity to achieve college admission. In 2008, the Reinfeldt government abolished both the possibility of being admitted according to the 25: 4 rule and the possibility of receiving additional additions to the university exam for work experience at the same time. Rule 25: 4 was intended to reduce social imbalance, but it was not a priority for the Reinfeldt government.

It is a pure loss for society not to educate people who have failed to pass their high

school diploma, but who have gained a solid experience and high skills in other ways. A new competency test may be an opportunity to remedy the shortage of vocational teachers and nursing staff. More students would then be able to apply directly to the university without going year in and year out at Komvux, for example. Many students today have to stay too long at Komvux to gain admission to higher education.

The problem has been that the colleges have not taken the time to test people to the extent that they actually should. This possibility for colleges and universities has existed for a long time, and it has been up to each educational institution to develop their tests to try to assess so-called. real skills. The ambitions were high when the opportunity was given, but there was not much of that opportunity. Real competence means the total competence that students have acquired both inside and outside the formal education system. For example, in addition to formal grades, it may be the knowledge and experience gained from working life, course activities, association life, longer stay abroad, other education, etc. The opportunity to apply for assessment or validation of real competence has existed for those who do not fully or partially lack formal qualifications to qualify for higher education, but who have the knowledge and experience required to pass the education. This assignment, which has been around for a long time, has not been prioritized by the country's educational institutions.

Is it strange that it has been perceived as difficult to cope with a validation of practical experiences? It can of course also be that the universities have not prioritized validation of practical experiences. Students still come to the courses after all.

The Government, through the University and Higher Education Council, endeavored to support universities and colleges in 2016-2018 with a full 30 million per year to

develop the adoption of real competence. But the investment of SEK 90 million did not cause the admissions based on so-called. real skills to increase. One may wonder how the higher education institutions used these development resources. What was the result of this venture? What did the OAG say in their reports on this?

The admissions of those with real skills varied, but apparently it involved only a few hundred people. There is no aggregate statistics at either UHR or the University Chancellor's Office, UKÄ.

Now the government is increasing the pressure on the country's higher education institutions, partly by requiring UHR to review the admission processes at the universities, but also by deciding on a uniform national test for the whole country that all higher education institutions should use. Why not be more generous when it comes to admission to higher education? The system nevertheless effectively cleans up those who are unable to complete the college studies ..

ISES Farrington Daniels Award for Dr. Lawrence L. Kazmerski at Solar World Congress

This year the ISES Farrington Daniels Award was granted to Dr. Lawrence L. Kazmerski - Kaz – (NREL and University of Boulder

*The venue of the Solar World Congress
2019*

Colorado) for his outstanding contributions to photovoltaics. He was invited to give a lecture on the future of photovoltaics at the Solar World Congress, which took place from 2nd to 9th November 2019 in Santiago de Chile.

I gave a presentation on the project 'Perovskite Solar Cell Lab Course for Undergraduate Engineering Students' at the ISREE meeting since the 13th International Symposium on Renewable Energy Education was part of the Solar World Congress too. After the conference it was possible to visit some solar highlights in Chile such as the Cerro Dominator a 110MW PV plant in the Atacama desert the first ever hybrid solar tower in South America to be opened in 2020 and the PV testing labs.

Since mid-October this year Chile is shattered by demonstrations as well as riots all over the country. Unlike the United Nations Climate Conference (COP25), which was shifted to Madrid in December, the Solar World Congress was not cancelled. The venue was about 9km away from the city center where the largest demonstrations took place almost every day over the last month. However, during the week the shops' windows in the area became more and more sealed to prevent breaking glass though vandalism, but the shops remained open to customers. One could hear and see demonstrations as well as helicopters, drones, police and military vehicles almost every day until late at night, but life in general went on as usual. One conference delegate was hit by teargas on the way from the airport to the conference dinner in a taxi, where the taxi driver failed by a thin line to avoid part of the demonstration.

During my journey through Chile after the conference, I have learned that water canons are nicknamed 'guanacos' (related to the llama - just spitting more) in Chilean street talk and I saw my first wild guanacos the same day I was hit with teargas by a street guanaco myself. I found Chileans enjoyed talking about current politics in

Sunset in Santiago de Chile

their country and many were soon keen on teaching you songs and slogans that are sung and shouted at the demonstrations. I had a seminar scheduled at the University of Concepcion, which was cancelled due to the riots. Many of the universities and schools were still closed when I left in late November. But to quote one of the conference delegates: 'If a little riot keeps you from coming you are wrong in renewable energy.'

Dr. Angelika Basch

Debattinlägg i massmedia

Sverige bör låna till offensiva investeringar
Debatt. ETC .

<https://www.etc.se/debatt/sverige-bor-lana-till-offensiva-investeringar>

2019-12-28

Rune Wigblad.

Det knakar överallt i välfärdsbyggets fogar. Det tycks inte finnas något slut på rapporter om neddragningar och protester mot detta. På grund av en stark ekonomisk utveckling finns stora möjligheter för svenska staten att låna. Ta tillvara på detta möjlighetsfönster, uppmanar veckans debattör, Rune Wigblad, professor i företagsekonomi

Den 3 juni 2019 blev det klart med en ny regering i Finland med koalitionen: Socialdemokraterna (SDP), Centern, De gröna, liberala Svenska folkpartiet (SFP) och Vänsterförbundet och under ledningen av socialdemokraterna. Fokus är traditionell välfärdspolitik, investeringar bland annat i infrastruktur och utbildning.

Den 26 juni 2019 stod det också klart att Danmark fått en koalition där Socialdemokraternas ledare Mette Frederiksen bildade regering med tre stödpartier Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti och Enhedslisten. Regeringsförslaget är progressivt, grönt, rättvist och offensivt.

Nu är det hög tid för Sverige att få en offensiv satsning med framtidsinriktade investeringar. Sveriges regeringskoalition och dess stödpartier har i 73-punktsprogrammet ännu inte lanserat en offensiv satsning som bygger en offensiv välfärdspolitik.

Magdalena Andersson har nyligen påpekat att amorteringen av statens lån "bruttoskulden" (skuldkvoten enligt EU-mätningen Maastricht = statskuld/BNP), gått oväntat snabbt, från ca 43 procent sommaren 2016 till målet, det så kallade "skuldankaret", på 35 procent som underskreds i oktober 2019.

Skuldkvoten har en så starkt avtagande tendens att det inte längre går att bortse från denna förändring, eftersom det handlar om mycket stora belopp.

Skuldankaret är "fastställt till att 'bruttoskulden' (Maastricht) ska vara 35 procent av BNP", vilket är ett målvärde som det fanns bred politisk enighet om 2016. Varje år ska regeringen i den ekonomiska vårpropositionen redogöra för "bruttoskuldens" utveckling. Om bruttoskulden avviker med mer än

5 procent av BNP ska regeringen lämna en skrivelse till riksdagen och förklara vad som orsakat avvikelsen och hur den ska hanteras.

Om nuvarande nedåtgående trend för skuldkvoten står sig kommer "bruttoskulden" att ligga under 30 procent (den avviker mer än 5 procent) i årsskiftet 2020/2021 och måste åtgärdas enligt skuldankaravtalet. Ska vi vänta med investeringar tills denna maximala obalans i skuldankaret inträffar?

Vän av ordning undrar varför Sverige ska fortsätta rusa mot en mycket snabb amortering av skuldkvoten när vi behöver investeringar i många sektorer; nyproduktion av bostäder till rimligt pris; ett moderniserande tekniklyft i offentlig sektor; modernisering av infrastrukturen med mera.

Hur blir det med vårpropositionen 2020? Om Sverige kommer att upptäcka några behov av nyttig och lönsam verksamhet att investera i, så kommer det troligen att då finnas ca 80-90 miljarder i låneutrymme med bibehållet mål för skuldankaret.

Hur snabb är skuldkvotens avtagande tendens? Enligt data hämtade från Reformisterna ligger lånet idag (12/12) på 34,24 procent, det vill säga cirka 37 miljarder under 35 procentsnivån. Vid årsskiftet 2019/2020 sjunker skuldkvoten under 34 procent. Vi bör därför slå av på den extremt höga amorteringstakten som vi har idag så att skuldankarets balansmål inte underskrids.

De goda statsfinanserna i Sverige bäddar för ett möjlighetsfönster för att ta lån som vi inte har sett tidigare. Det går idag att skapa både en ansvarsfull ekonomisk politik och låna för framtidsinriktade investeringar som bygger på att lånade medel används som engångsinvesteringar och inte löpande utgifter.

Den svenska regeringskoalitionen skulle kunna enas om att staten vid årsskiftet lånar upp de cirka 30-40 miljarder som redan är nedamorterade, vilket mer än dubblar reformutrymmet som har angetts till cirka 25 miljarder 2020. Med 30-40 miljarders lån lägger sig skuldkvoten en bit under det överenskomna skuldankaret 35 procent och

skuldkvotens starkt avtagande tendens gör att den snabbt fortsätter nedåt från den nivån.

Att låna upp 30–40 miljarder vid årsskiftet är ett förslag som inte lovar bort några pengar i förtid, utan istället utnyttjar "redan idag intjänade pengar", samtidigt som en tredjedels sänkning av skuldkvoten kvarstår vid årsskiftet. Med förslaget sjunker alltså skuldkvoten i långsammare takt, men den fortsätter att sjunka. Det blir ordning och reda i statens finanser.

I ett läge med en enormt stark offentlig ekonomi i Sverige och starka amorteringar, är det inte försvarbart att avstå från att investera i framtiden. Se den nya ekonomiska verkligheten i vitögat och skapa investeringsbudgetar nu!

Speciellt gäller detta i en situation där Sverige har högsta tänkbara kreditvärdighet samt kan låna billigt. Möjligheten för Sverige att låna billigt har framförts bl a av chefen för Riksgälden, Hans Lindblad.

Om det skulle vara så att skuldkvotens starkt sjunkande tendens fortsätter under våren 2020 vilket är ett troligt scenario, då finns en möjlighet att i efterhand ytterligare förstärka reformutrymmet till angelägna investeringar, trots att det inte är någon vårbudget i sikte. Investeringsbehovet är stort och Sverige behöver framtidshopp

Rune Wigblad

Professor i företagsekonomi